

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Ivris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Officio Et Potestate Iudicis Delegati. Titulus XXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

LIBER PRIMVS. 133
DE OFFICIO ET POTESTATE
Iudicis Delegati.

Titulus XXIX.

Continuatio.

Est & Delegati iudicis officium, ab Ordinario, vel Delegato Pontificis, mandatas sibi iudiciales causas cognoscere, & definire, siq; vice Superioris cognitionem de his habere, vel nolētis, vel non valentis iuste subire.

Quid Delegatio?

Delegatio est, vnius causæ, vel plurium, vel vniuersitatis causarum iudicialiter cognoscendarum & terminandarum ab Ordinario, vel Delegato Papæ Inferiori facta commissio, c. per litteras, c. si pro debilitate, extr. eod.

Quæ causa Efficiens?

Causa efficiens est, consensus & voluntas Ordinarij & Delegati Papæ, accedente cōsensu eius, cui delegatur, possunt enim Ordinarius & Delegatus Papæ causas iudiciales, per Delegationem, alijs committere: Delegatus autem Ordinarij nullo modo, nisi delegetur causarum vniuersitas, c. significasti, c. in litteris, extr. eod. & l. cum prætor, ff. de iudicijs.

Quod Subiectum?

Subiectum Delegationis sunt, delegans & delegatus. Delegans quis sit? dixi. Quod ad Delegatum attinet, requiritur, vt sit liber homo, masculus, legitimæ ætatis, ingenio & iudicio præditus,

I 3 prou-

providus, peritus, & persona Ecclesiastica, quæ jurisdictioni delegatis subsit, quia, qui de iurisdictione delegantis non est, inuitus dari non potest. distingue tamen circa Ecclesiasticam personam. Aut delegatio fit ab Episcopo, aut à Pontifice, vel eius Legato: si ab Episcopo simplex clericus, modò peritus, ætatisq; legitimæ sit, delegatus iudex esse potest, ætas legitima hoc casu 20. annorũ censetur, licet, si in minorẽ 18. annorũ consenserint partes, vel cū dederit Princeps, delegatio teneat, cap. cū vigesimum, extra. eod. Quòd si à Papa, vel eius Legato delegetur, exigitur, vt aliqua indignitate, vel personatu constitutus, aut saltem Ecclesiæ alicuius cathedralis canonicus sit, c. statutũ, ver. sancimus, & ver. sedis Apostolicæ, & ibi glos. extr. eod. Hinc est, quòd principalis Officialis Episcopi, & religiosus conuentualem obtinens prioratum, à sede Apostolica, & eius Legato delegari possunt, licet Officialis foraneus, aut religiosus monasterij sui Prior claustralis, non possit, Clemen. 2. de rescript.

Qui delegari prohibentur?

Ex quibus patet, quibus delegari prohibitum sit. Quidam enim lege impediuntur, ne delegati iudices fiant: quidam naturã: quidam moribus. Naturã, vt surdus, mutus, perpetuò furiosus & impubes; quia animi iudicio carent, c. cū vigesimum, extra. eod. c. iudices, 11. quæst. 1. c. neque furiosus, 32. q. 7. lege prohibetur is, qui senatu motus est, & omnes infames, cap. licet, extra. de test. Moribus, scemina & serui. Non, quia non habent

habent iudicium, sed quia receptū est, ne ciuilibus officijs fungantur, c. ad probandum, extr. de sententijs, c. mulier, 33. quæst. 5. c. tria, 3. quæst. 7.

Quod Obiectum?

Obiectum sunt, omnia negotia Ordinis, & iurisdictionis. Si delegatio fiat in ijs, quæ sunt Ordinis, requiritur, secundum Hostiens. in §. quæ delegari possunt, eod. vt is, cui demandatur, habeat ordinem competentē, c. pontifices, 7. quæst. 1. c. aqua, extr. de consec. Eccles. c. quod ad translationem, extr. de tempo. ord. in ijs autem, quæ sunt iurisdictionis, principium, medium, vel finis causæ, delegari potest, c. super quæstionum, §. intentionis, extr. eod. Principium, vt si citatio, vel litis cōtestatio delegetur, c. pastoralis, extr. eod. & c. super quæstionum, §. 1. extr. eod. Medium: quod dupliciter contingit, vel delegatur aliquis certus articulus, putà, receptio & examinatio testium, vel simile quid, vel medium, habens causæ cognitionem annexam, putà, committitur totius causæ examinatio. à tempore litis contestatione vsque ad sententiam. & priori casu, delegatus non videtur iudex, quia iurisdictionem per commissionem non consequitur: posteriori autem est iudex, c. cūnt, e consulente, & d. c. super quæstionum, §. nos autem, & §. intentionis, extr. eod. Finis etiam bifariam delegari potest: aut diffinitiuam sententiam tantum, reseruata executione, & hic iudex est, c. quærenti, extr. eod. aut executio mera & pura, publicata sententia, per alium, & is iudex non est, d. c. super quæstionum, §. verum, extr. eod.

An iudex Ordinarius, ea, quæ meri & mixti imperij sunt, delegare possit?

An autem iudex Ordinarius ea, quæ meri vel mixti imperij sunt, delegare possit? videtur quod non, l. 1. 2. & 3. ff. de off. eius cui mandata est iuris, & l. ea quæ sunt, ff. ad Municipalem. Sed iure Canonico, cum Episcopus temporalem iurisdictionem habeat, & potestatem meri & mixti imperij: neque ea per seipsum exercere possit, infr. ne cler. vel monach. §. quæ sunt, vers. Episcopus. horum exercitium alteri mandare debet, 23. quæst. illud, c. in Archiepiscopum, extr. de raptoribus.

Quæ Forma?

Forma Delegationis est, ipsius commissionis tenor: qui iuxta causarum, clausularum, & personarum conditionem, & qualitatem, varius esse potest. Siquidem, aut totum negotium, vel principium, vel medium, vel finis causæ controuersæ, vni, vel pluribus, cum adiectione clausulæ, (quod si non omnes,) vel duobus, cum clausula (quod si ambo,) vel cum clausula (appellatione remota, &c.) vel ad certum tempus, vel in certo loco, committitur. Quod si in literis certa forma præscripta, vel clausula adiecta non fuerit, iuris forma seruatur, c. ex parte, & d. c. super quæstionum, extr. eod.

Quæ causa Finalis?

Causa finalis est, administratio iustitiæ: ne ipsa per Ordinarium, si is alijs negotijs distentus
causæ

causæ cognitioni incumbere non possit, differatur, vel penitus negligatur.

Qui effectus Delegationis?

Effectus est, translatio iurisdictionis & potestatis, de controuersis causis cognoscendi, easque sententia diffinitiuam dirimendi, & secundum iuris formam executionem faciendi, c. super quaestionum, extr. eod. Sciendum tamen est: si non vni, sed duobus, tribus, vel pluribus, negotium definiendum committitur, simpliciter, absque clausula, (quod vnus vel alius ex ipsis, sine alijs, vel sub delegatione eorum procedere in delegata causæ cognitione non possunt,) & si processerint sententiamque tulerint, erit sententia prolata ipso iure nulla, c. cum causa, extr. eod. Dixi sine aliorum sub delegatione. Quia illi, qui impediti sunt, loco suo alios subdelegare possunt, quos si collegæ non admiserint, processerintque, processus irritus fiet, c. quamuis, Abb. in c. coram, extr. eod. Vel si vnus ex Delegatis, rebus humanis eximatur, vel grauem infamiam incurrat, vel, propter suspicionem remoueatur, omnium officium cessabit: quia delegatio, morte vnus expirat, c. vno delegatorum, extr. eod. Et nemo illorum in solidum iudex esse, sed simul omnes iudicandi potestatem accepisse censentur, gl. in d. c. vno, extr. eod. Secus tamen est, si duobus, vel pluribus delegetur, cum clausula: (Quod si non omnes interesse potuerint, reliqui nihilominus exequantur,) vel cum clausula: (si ambo interesse nequiverint, vnus ex illis cognoscat.)

Quibus clausulis, impotentia includit voluntatem:

rem: vt si vnus vel plures interesse non possint, vel non velint; dummodò per certum nūtiū, vel literas de hoc constet; ceteri ad causæ cognitionem procedant, cui adesse nec Subdelegatus impediti Delegati permittitur, nec mors, vel infamia, vel remotio vnus ex delegatis obesse potest, c. cū causa, c. cū super, c. prudētiam, §. 1. & §. adijcimus, extr. eod.

Secundus effectus est, quòd Delegatus Papa in causa sibi commissa iurisdictionem habeat supra Ordinarium, & quemcunque maiorem, c. si nē quia, extr. eod. ita, vt eos aliosque extraneos officium suum impedire enitētes, interdicti, vel suspensionis aliaque censura coercere possit, c. 1. extr. eod. Quod & Subdelegato (cuius constituēdi potestatem Delegatus Papæ habet) conceditur, c. ex literis, extr. eod. c. præterea, eod. possit que suam sententiā executioni mādare infra annum, licet ab alio Delegato sententiam latam, saltem Ordinarius, quam iniustam etiam sciat, exequatur, c. quærenti, & c. pastoralis, §. quia, extr. eod.

Quæ Cognata?

Cognata sunt, mandatum, vicariatus, rescriptum.

Quæ Pugnantia?

Pugnantia sunt, mors Delegantis, mors Delegati, mors impetrantis rescriptum, mors eius, contra quem impetratum rescriptum est, re integrā, c. significauit, extr. de rescript. & ibi glos. & Dd. c. cæterum, de rescrip. gl. in c. in literis, eod. c. licet eod. 2. Contrarium rescriptum priori impetrato,

petrato, & de eo expressam mentionem faciens, d. c. cæterum, extr. de rescrip. 3. Finitio iurisdictionis Delegati, per sententię executionem, c. in literis, extr. eod. 4. Lapsus diei, ad quam causa, iuxta delegationis formam, finiri debuerat, c. cõsuluit, extr. eod. nisi à partibus prorogata sit, c. de causis, extr. eod. 5. Mors vnius ex Delegatis causa pluribus commissa, absq; clausula (quod si non omnes) c. vno Delegatorũ, extr. eod. 6. Excessus finium mandati, c. cum dilecta, extr. de rescript. 7. Formę à delegante vel iure neglectus, c. ex parte tua, extr. eod. 8. Recusatio Iudicis delegati, ob suspicionem, quod quibus modis contingat, recenset Hostien. tit. de recusa. iudi. deleg. §. quæ sint iustę causæ, & c. 9. Reuocatio delegationis re integra, l. iudicatum solui, ff. de iud. c. quamuis, eod. in 6. 10. Super causa controuersa & delegata, facta trāsactio, compositio, acceptilatio, pactum de non petendo, & similia, quibus liti finis imponitur per Hosti. hic. omnib. n. his commemoratis modis delegatio tollitur.

AXIOMATA ET SENTENTIAE.

Delegatus iudex hoc diligenter obseruare debet, ne fines mandati egrediatur, c. venerabile, extr. eod. & c. cum dilecta, de rescrip. si nulla in mandato forma præscripta est, iuris formam seruabit Delegatus, d. c. ex parte, extr. eod.

Integrum est iudicium, quod plurimorum sententijs confirmatur, c. prudentiam, extr. eod.

Cui mandata est iurisdictio, omnia ea, sine quibus iurisdictio expediri non potest, mandata esse intelligitur, c. sufficiens, extr. eod.

Cum

Cum clausula est contra substantiam commissionis, non tenet commissio, quo ad sententiam, c. aliquando solet, 3. quest. 2.

Clerici non possunt prorogare iurisdictionem iudicium laici, etiam consentiente Episcopo, sed nec iudicis Ecclesiastici, non sui ordinarij, sine licentia sui Episcopi, c. si diligenti, extr. de foro competen.

In foro pœnitentia nullus habet potestatem prorogandi & absoluendi, nisi de consensu proprij Prælati, Inno. c. de causis, eod.

Solemnitates in fauorem partium introductæ de consensu partium remitti possunt: secus in his, quæ pro publica utilitate introductæ sunt, 3. quest. 5. c. accusatores, & 2. 3. dist. c. quorundam.

Prohibito vno, prohibetur omne id, per quod venitur ad illud, c. præterea, extr. eod.

Quid iuris est in vno connexorum, idem in altero, c. translato, extr. de constitut. c. si quis ob. 1. quest. 3.

Ordinarius etiam si sciat iniustam sententiam, necesse tamen habet executioni mandare, c. pastoralis, §. quia verò, extr. eod.

Ordinarius, vel Delegatus sententiam latam reuocare amplius non possunt, c. in literis, extr. eod.

Verba cum effectu sunt accipienda, c. relatum, extr. de cler. non resid.

Illum, in quem consensum, recusare nõ possunt, c. super quaestionum, extr. eod.

Infames sunt hæretici, fures, sacrilegi, capitalibus criminibus irretiti, sepulchrorum violatores, & qui se Episcopis opponunt, incestuosi, homicidæ, periuri, raptores,

ves, malefici, venefici, adulteri, anathematizati. & omnes, quos Ecclesiastica & ciuiles leges infames pronuntiant: probantur hac, c. infames, 6. quæst. 1. c. hi qui Episcopos, 3. quæst. 4.

Delegatus Papæ potestatem habet non solum in partes, sed etiam in alios, qui suam iurisdictionem impediunt, etiam si se multò sint superiores, c. 1. & c. sanè, extr. eod.

Delegatus Papæ, nisi malitiosè se exoneret, subdelegatum, ad suscipiendam commissam causam, compellit: in coactione tamen, dignitatis & persona rationem habere debet, c. pastoralis, extr. eod.

Tres sunt casus, in quibus suspicionis causa, coram arbitris non tractatur. 1. cum recusatur vnus ex Delegatis datis cum clausula: (quod si non omnes, & c.) 2. si Delegatus Episcopi. 3. cum Officialis recusatur, quia coram Episcopo causa suspicionis agitur, c. si cõtra, in 6. eod.

Delegatus Papæ subdelegare potest, licet datus sit ex officio, vel de partium consensu, vel cum clausula: (quod si non omnes, & c.) c. quoniam Apost. extr. eod.

Delegatus Papæ sententiam suam vsq; ad integrum annum exequi potest: secus autem in Delegato ab Ordinario, c. querenti, extr. eod. c. significasti, eod.

Si causa committitur intra certum diem decidenda, nisi partes prorogant, per lapsum diei expirat iurisdictionis, c. de causis, extr. eod.

Per simplicem commissionem causa, potest Delegatus citare, contumacem punire, & reliqua facere, que spectant ad causam, c. præterea, extr. eod.

Si causa

Si causa pluribus simpliciter est commissa, quilibet subdelegare potest, c. quamuis, eod. secus si adiecta clausula: (quod si non omnes, & c.) vel, (quod si ambo,) c. prudentiam, & c. cum causa, iuncto c. cum super, extr. eod.

Post diffinitivam executioni mandatam expirat Delegati iurisdictio, c. in literis, eod. Morte Delegati non expirat iurisdictio Delegati, coram quo lis erat. contestata, c. relatum, eod.

Si primus impetrauit primam dignitatem in Ecclesia vacaturam, secundus impetrauit certam dignitatem illius Ecclesie, cum vacaret, & illa postmodum vacat, debetur primo & non secundo, c. ex parte, eod.

Delegatio facta dignitatis non expresso nomine proprio transit ad successorem, c. quoniam, eod.

Si causa simpliciter delegata sit pluribus, reliqui omnes, absque vno aliquo, sententiam ferre non possunt, nisi delegationis clausula (quod si non omnes, & c.) adiecta sit, c. causam, c. cum causa, extr. eod.

Si iurisdictio Delegati expiret, in termino peremptorio, quem partibus assignavit, post congruam horam peremptorij, iudex non expectabit contumacem: si non expirat, potest expectare in diem alteram, & iterum citare, c. consuluit, extr. eod.

Iurisdictio Delegati, re integra, morte mandantis expirat, c. licet, eod.

Arbitri electi ad causam recusationis assignant partibus terminum, ad probandum causam suspensionis: & iudex recusatus compellit arbitros ad causam finiendam, c. suspensionis, eod.

DISCORD. IVRIS CANO.
nici & ciuilis.

I.

Iure Canonum, ad perpetuandam iurisdictionem Delegati, sufficit citatio, c. gratum, extr. eod. c. anteriorum, 2. quæst. 6. Sed iure ciuili & citatio, & litis contestatio perpetuitatem iurisdictionis inducit in Auth. deleg. §. omnes.

II.

Iure Canonum Delegatus à summo Pontifice, causa media alteri subdelegare, quamuis sibi sententiam reseruet, potest. At leges ciuiles neminem ab Imperatore Delegatum, permittunt causa media, nisi cum sententia etiam ferenda potestate, alij demãdare, c. super questionum, in prin. vbi Dd eod. tit. autem, ad hac, vbi Iason & alij, C. de iudic.

III.

Iure ciuili, ea, quæ sunt meri imperij, delegari non possunt, l. 1. 2. & 3. ff. de off. eius, cui mand. est iurisd. l. ea quæ, ff. ad Municipal. Sed iure Canonum Episcopus merum & mixtum imperium habens ea delegare iubetur, cum ipse per seipsum hac exercere non possit, 23. quæst. 4. c. illud, & c. archiepiscopum, extr. de Rapto.

DE